

ANDERE SMAKEN

*Archaïsche architectuur
van Center Court
becommentarieerd*

Recalcitrante interieurs

Half november opende koningin Beatrix Center Court aan de Haagse Juliana van Stolberglaan in Den Haag, een monumentaal kantoorverzamelgebouw. Daarin zijn gevestigd Senter, een dienst van Economische Zaken, IWI (Inspectie voor Werk en Inkomen) en VWA (de Voedsel- en Warenautoriteit). Zo zwaar als de buitenkant, zo lichtvoetig zijn de interieurs. Drie architecten gingen aan de haal met hun fantasie.

*Tekst: Jaap Huisman
Fotografie: Teo Krijgsmanga*

Center Court hoort tot een nieuwe stroming in de architectuur die je eigentijds ouderwets zou kunnen noemen. Een paradoxale benaming die aangeeft dat de architecten de vormtaal van vroeger hanteren met het comfort en de voorzieningen van nu. KOW Architecten hebben met een scheef oog gekeken naar de Chicago School. Daaraan is de getrapte opbouw ontleend, die begint met een monumentale plint inclusief trappen, en twee torens van ongelijke hoogte op de hoeken. Deze asymmetrische compositie doet denken aan een vertrouwd Haagse monument aan de Bezuidenhoutseweg, de Rode Olifant (vroeger het Esso-hoofdkantoor), een associatie waar de dieprode baksteen aan

meewerkt. Zo lijkt het alsof Center Court er al decennia staat.

In Center Court gaan op een bijzondere manier werken en wonen samen. Het werken concentreert zich aan de Haagse Juliana van Stolberglaan rondom een groot atrium met een crèmekleurige stalen constructie, en in de twee torens. De appartementen liggen in de laagbouw aan een omsloten tuin waaronder zich de parkeergarage bevindt. Chicago mag dan vooral de referentie in de kantoor-torens zijn, bij de appartementen gaan de gedachten eerder uit naar Marlot, de deftige wijk in Den Haag waar de architect Co Brandes in de jaren twintig en dertig zijn sporen heeft achtergelaten.

Terwijl de architectuur deftig doet en monumentaal wil zijn, verrast het interieur door zijn luchthartigheid. Elke zwaarte is vermeden. Drie instellingen hebben hun intrek genomen in de kantoorzalen, en alle drie hebben een eigen identiteit gezocht (en gevonden). Zelden bevat een gebouw zulke contrasterende interieurs als Center Court. Die tegenstellingen zien er kort samengevat als volgt uit: Senter, een instituut van Economische Zaken dat subsidie verstrekt aan innoverende ondernemingen, lijkt door de zilver metallic verf op de gebogen wanden een futuristisch ruimteschip. IWl, de inspectie voor Werk en Inkomen, is conventioneel van aard vanwege een consequent doorgevoerde

eikenhouten aankleding. Het hoofdkantoor van de Voedsel en Waren- autoriteit zweemt naar vrolijkheid en luchtigheid door zijn verrassende kleurencombinaties. Er zijn dan ook drie architectenbureaus aan de slag gegaan in Center Court, Jeanne Dekkers in Senter, Baudoin en Van Alphen in IWl en Groen en Schild in VWA. Hoe verschillend ook het resultaat, ze hebben een overeenkomst: ze hebben de drukkende architectuurstijl van KOW links laten liggen. Ben Baudoin zegt ruiterlijk: 'Het is een architectuur waar je niet blij mee bent omdat het niet van deze tijd is.' Jeanne Dekkers: 'Zodra je binnen bent, ben je de buitenkant al weer vergeten.' Dat is de ervaring die je opdoet in alle drie kantoorinterieurs.

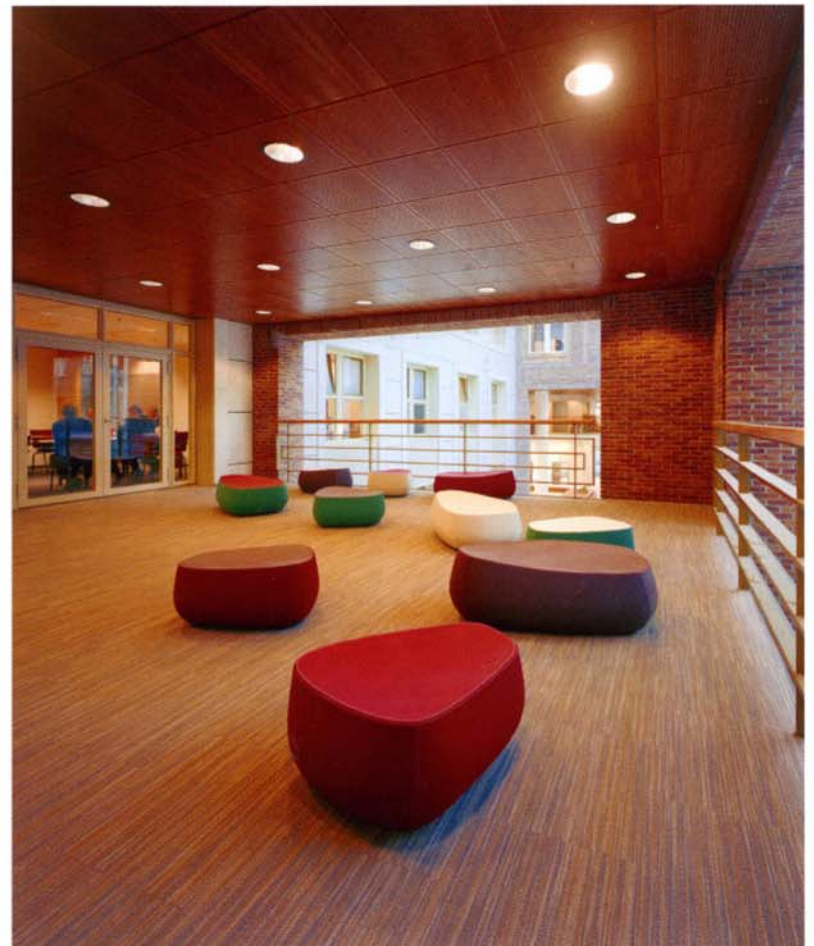
Het interieur van IWI (Baudoin en Van Alphen)

Dat neemt niet weg dat de ruimtelijke layout van KOW het uitgangspunt moest zijn. En dan zijn de verschillen opzienbarend. Terwijl Dekkers voor Senter de kantoren, faciliteiten en werkplekken in elkaar laat overlopen, op een bijna nonchalante manier, zijn IWI en VWA 'ouderwetse' cellenkantoren, omdat de instellingen daaraan gehecht zijn. Bij Senter zijn alleen de vergaderzalen afgescheiden van de 'tuin'; ze zijn ook nog eens gewijd aan ontdekkingsreizigers zoals Alexandra Tinne en Cornelis Houtman, waarbij het meubilair en de kunst op de muur verwijzen naar de landen/gebieden die ze ontdekt hebben, zoals de Sahara, Tasmanië en Korea. Die weerslag van expedities uit vervlogen tijden steekt af bij de

futuristische wereld eromheen: het is alsof je twee verschillende tijdperken overbrugt als je de deur opent. Het is de overgang van hippe fosforescerende kleuren naar de ingehouden chique van oude kasten en doorleefde attributen.

Schild en Groen werden uit enkele bureaus geselecteerd in 2002 voor het interieur van VWA op grond van de ervaring die ze hadden met kantoorinrichting. Ze hadden zich al bemoeid met de kantoren van Deloitte en Touche en het stadskantoor van Alkmaar maar deze opdracht was de grootste. Er moest een ontwerp voor ongeveer 8000 vierkante meter worden ingediend: de VWA neemt de vijfde verdieping in beslag en de

zesde tot en met 17e etage van de toren. Ellen Schild: 'Met kleuren proberen we een reactie te geven op de zwaarte van het gebouw. Dat is te zien in de wanden van gemoffeld staal rondom de service-units. Op de vijfde verdieping staan drie service-units, op elke torenetages een waar drie kleuren zich aan het gebouw

onttrekken en de vierde juist aansluiting zoekt bij het gebouw. In de ronde vergaderzaal met zijn koepel en in het kenniscentrum komen die kleuren weer bij elkaar.' Transparantie en helderheid waren voor Groen en Schild de pijlers onder het ontwerp, wat tot uitdrukking komt in de gematteerde glazen wan-

den tussen de kantoren en de gangen. De service-units (met pantry, kopieerapparaat) doorbreken als 'pleinen' de gangen, drie meter breed op de vijfde etage maar betrekkelijk smal in de toren. Met hun eigenzinnige kleuren springen de units eruit – Schild en Groen gebruikten bruin en lila, roodbruin en paars, in kleurvlak-

ken die ze ontleenden aan de installaties van Donald Judd. Lichtere versies van de kleuren sijpelen door in de wanden van de kantoren.

Die tinten zijn een verfrissend commentaar op de architectuur, terwijl het eiken van Baudoin en Van Alphen eerder in het verlengde ligt van de stijl van Center Court. Toch was dat niet de bedoeling. De Bredase architecten zochten een afwijkende sfeer, met marmer voor de receptie en een dieprode kleur op de gangwanden. 'We streefden tijdloosheid na, zegt Ben Baudoin, een zekere luxe omdat IWI daar wel voor geporteerd was. Het verschil met de VWA-vleugel is de royale maat van de gangen bij IWI, wat ten koste gaat van de kantoorruimte.

IWI, dat de CWI's controleert, stelde prijs op een betrouwbare uitstraling in het kantoor en – opnieuw – transparantie. Baudoin: 'Het moest stijlvol en sober zijn. Het mocht er niet te dik opliggen in het interieur, vandaar dat we een materiaal hebben gebruikt, het lichte eiken, dat terugkeert in de vloer maar ook in de deuren, wandpanelen en lattenstructuur voor de pantry's.' Ook voor Baudoin en Van Alphen was deze opdracht de grootste tot dusver (8500 vierkante meter), nadat ze eerder enkele villa's in Breda, de uitbreiding van een basisschool en het stadskantoor van Breda hadden ontworpen. Het kleurrijke stadskantoor van Leeuwarden zette de directeur van

Sentervan Jeanne Dekkers

Senter op het spoor van Jeanne Dekkers. Er volgde een gesprek, dat volgens Dekkers het karakter had van een examen. 'Ben ik nu geslaagd?', vroeg ze na afloop en omdat het antwoord bevestigend was, kon ze aan de slag. Opdrachtgever en architect vonden elkaar in een gemeenschappelijk doel: een innovatief kantoorconcept creëren.

Vier tekeningen verder lag er een S op tafel, een doorlopende slingerende wand van grijze metaaloxijde verf die het beeldmerk van Senter vormt, maar ook nog eens de ruimte verdeelt in intieme rustplekken en grote open spaces voor de projectteams. Hier is geen sprake meer van een tuin maar van een landschap. Op een van de sessies legde Dekkers foto's van het werk van de Mexicaanse architect Barragan op tafel. 'Wat me van hem interesseert is de manier waarop hij door vlakken en kleuren coulissen in een interieur tot stand brengt. Er zit altijd iets achter.' Die coulissen zijn terug te vinden in Senter bij een perforatie in de wand waarachter zich dan een zitje bevindt, of in een hoek met pantry. Die is van vloer tot plafond

gedoopt in een hallucinerende kleur, hardblauw, felrood of diepgeel zodat je zintuigen even door elkaar worden geschud als je een kop koffie tapt. Enthousiast waren ze en zijn ze bij Senter over deze ongebruikelijke vormgeving, hoewel de vaste bankjes in de muur – ook fel geschilderd – te weinig gebruikt worden. Deze pauzehoeken missen een tafeltje, vindt Dekkers.

Deze 'oases' in het kantoorlandschap zijn bedoeld ter afwisseling met de concentratieplekken achter de slingerende wand en de overlegruimtes voor de projectteams. Om de medewerkers van Senter een oriëntatiegevoel te geven verlopen de kleuren over de etage – de secretariaats-desks vormen daarvan de opmaat. Alle

VWA: Groen en Schild

kleuren van de regenboog zijn gebruikt, zegt Dekkers, maar dan wel intenser en heftiger dan aan de hemel.

Dekkers: 'We hebben ons niets aange trokken van de architectuur, we hebben bijvoorbeeld nissen gemaakt voor de ramen.' Het is een opmerkelijke benadering en een afwijking van de regel dat interieur het exterieur volgt. In plaats daarvan zien we provocatie en ongehoorzaamheid. Het lijkt het enig passende antwoord op de archaische architectuur van Center Court.

